

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2018

GUJARATI FIRST ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER II

MARKING GUIDELINES

Time: 2 hours

70 marks

These marking guidelines are prepared for use by examiners and sub-examiners, all of whom are required to attend a standardisation meeting to ensure that the guidelines are consistently interpreted and applied in the marking of candidates' scripts.

The IEB will not enter into any discussions or correspondence about any marking guidelines. It is acknowledged that there may be different views about some matters of emphasis or detail in the guidelines. It is also recognised that, without the benefit of attendance at a standardisation meeting, there may be different interpretations of the application of the marking guidelines.

જવાબ- ૧.૧ પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (Any five)

- ૧.૧.૧ સિદ્ધાંતોચ્ચુટિત મુજબ ચાલાક સિપાઈ દેવીના પેશન
ઓરોના લાચરમાં - ઓરને મહારાજના વ્યૂલ ચાદ
રખાયા - દેવી ને પડછાયા ન હોય અને
ખોપૂળો પણ પકડ પલક ન થાય
- ૧.૧.૨ કથાના બે વાક્યથી સૌને બચાવી રીકો -
ઓરીનો દંદો ન ડરવાનો નિયમ - ખરાદિલક
સેતમંગ - સેતારા બની સાધુ સંતોની સેવામાં બાકીના
જિંદગી વીતાવી.
- ૧.૧.૩ ચડા = મોરો મંડપ - સમર્થ બ્રાહ્મણોની
હાજરી - અગ્નિની આર્જુન આપવા મોરા કુંબે -
જ્યાં રાત-દિવસ અગ્નિ બાધા ઉમે
દેવોને પ્રસન્ન કરવા મોરે કરાતી વિધિ
- ૧.૧.૪ લોહી રેડવાથી દેવો શોભ ન થાય - પાપો ન
દોવાય - જે જુવન આપૂળા સૌમાં વહે એજ
નિર્દોષ દોરંઆમાં વહે - એમને પૂળા એમનું
જુવન વહાવું છે. - આપણે પ્રાણીઓ પર દયા
નથી રાખતા તો દેવો આપૂળા પર દેમરાખે - હિંસા
યસથી માણસ પાપી થાય છે.
- ૧.૧.૫ માતાપિતાને દુઃખ આપ્યા બદલ પુકંચિહિને પસ્તાવો -
પુત્ર અપંગ માતાપિતાની રાતદિવસ સેવા -
થાક ન લાગતો - જુવ આપવો પડે તો તેમ
ઠગાં પાગ ન આચરાય - આ પિતૃભક્તિ
મેઈ ખુદ ભગવાન પણ પ્રસન્ન
- ૧.૧.૬ લખનઉની પગરિકા સોકડી - બે જ વ્યક્તિઓ
સંકડાઈને બેસી શકે - ન પેઢેસ આગળ,
મૂઠે તો ગબડી પડે એવો સંભવ - તેથી જાનું
પેડેટ રિકાની પાછળ ફોલ્ડિંગ-શેડની લચ્ચો અને
ઉત્સાવમાં લોવાનું રહી ગયું

૧.૧.૭ જઝ્યા પછી રામશારણ ખીલમાં રડમ
મેઈ લે છે - પછી હાથ દોવાને બદાને હીમો
દાય છે - કાઉન્ટર પર બિલ ચૂકવી દે છે.
જ્યારે બિલ પર 'ચેઈક' નો સિઝકો મરાવી પાછું
આવ્યું ત્યારે જ લેખકને ખબર પડી.

જવાબ - ૧.૨ વ્યાકરણ

૧.૨.૧ વિશેષ શબ્દો (કોઈપણ બે)

અ. અંદર - ૧) બ. અસત્ય, જૂઠ - ૨) ડ. ગોરૂમથા
જુઠસાન

૧.૨.૨ સામાનાર્થક (કોઈપણ બે)

અ. તૃપ, બાદશાહ, નરેશ
બ. દરિયો, સમંદર, રત્નાકર, અબિદ
ડ. ઈશ્વર, સર્વજ્ઞહાર, પ્રભુ,

૧.૨.૩ શબ્દો માટે એક શબ્દ (કોઈપણ બે)

અ. અભિનેતા / અભિનેત્રી

બ. અનંગ

ડ. સાપ્તાહ

૧.૨.૪ શબ્દોની વિગ (કોઈપણ બે)

અ. બાપકો

બ. રાણી

ડ. બનેલી

૧.૨.૫ એકાં એકો

અ. → ડ

બ. → અ

૧.૨.૬ ચોગ્ય વચનનું રૂપ

અ. પાકોરો

ડ. ચોર

બ. ભાપેઓ

અધિકા

જવાબ-૨ અહીં એવા બે-ત્રણ પ્રસંગો - રીક્ષાનો ભાવ પૂછ્યો તો સોચ સમજી દેના - એ પછી લેખકે પડા.ની જોડ દરી તો ખુશી થી સ્વીકાર-લેખક રીક્ષામાં કીમતી સાડીનું પેકેટ ભૂલી ગયું રામશીવજીના દયાનમાં સ્થાપતાં જ ગોસ્વદાઉર પર પહોંચો વળે - એ વર્તન મારે લેખક ખુશ બહિસ દારે છે - પ્રેમથી તેનો અસ્વીકાર દોરી સહાયતાને બદલે લેખક એની જ રીક્ષા ભાડે લે છે - હોટેલ પર જમવા ગય છે - પડા. ભાડુ આપે છે - સ્થાન નજીક દોલતી ઉડા. પાછા આવી ભાડા દરમાં વધુ દર લેવાનું રામશીવજી રાખે છે.

જ્યારે જ્યારે લેખક ડોર્ ને ડોર્ રૂપે એને મદદથી દેવા પ્રયાસ કરે છે ત્યાં ત્યાં પ્રેમથી ઈન્કીર કરી મરજતનું ન લેતાં માત્ર હાનું જ લેવામાં માનનાર રામશીવજી લેખકને બાળે લામજી બમાવે છે! - અંતે હોટેલમાં જમવાનો પ્રસંગ - અહીં તો પ્રામાણિકતાથી હા થાય છે - હાથ દોવાને બદલે ડાઉનર પર બિલ ચૂકવી દે છે -

લેખક ફરી પાછા એના હાથમાં પૈસા આપે છે - પરાણે જોડો બિસ્સામાં ભેરવે છે

ત્યારે રામશાસ્ત્રી હોટેલની બહાર ચાલી આ
જોરો પાછી ચાલી દે છે.

બહુ મનાવી પોતાની જ રીકામાં લેખકને
બગર ભાડું લઈ ગીર-રહાઉસ પર ઉતારે છે

ફાટેલાં ઇપડો, દૂબળો દેહ, ફાટેલા બૂરના
નળિયામાંથી દેખાતા પગના આંગળાઓ
આ 'માયુલી માગુસ' ની પ્રામાણિકતા
સેવાશીલ દેની

જવાબ-૩ લાલ શિખામગ પછી પૂર્ણ મધુના પાનિએ દેવા દિસની

3.2 પોતાની બેઠાં લે સ્થાન સ્થિતિ સ્થાપના

3.3 નિમ્નલિખિત કારણો આપણે વિચારમાં ને વિચારમાં
જેમને એકાંતમાં ગરનાના પાસે જઈ બેસે છે -
જેની નજરે એક પાકીર પડે છે જેમાં રૂપિયા હોય
એ ચૂપડીદીધ પાકીર ચામડાની બેગમાં પૂરી
દે છે - ઉપરે જ મદદ માંગેલી છે એમ
વિચારી દારૂ લઈ જાય છે.

3.8 પાકીટમાં બીજા બાનામાં રી કાગળ મળે છે -
બનેલીની ગાંભીર તબિયત - ઘોષરેશન મારે બે
હવાર રૂપિયાની વરૂર - તે દિવસોમાં બે ન બચે તો
જાનાં બે છોકરાં નું કોણ ? સાથે ફાર્ડ યવન
સેરનામું પણ હા. - પોતાની બેનને મેન્ડરીના
સોનાનો દોરો લેવી મદદ કરવાનું નહીં રી
સંતોષભાઈને પાકીટ પહોંચાડ્યું

3.4 લાકડાં કોણ બોલે છે એનો કોને કહેશે
3.4.1 માલવ બોલે છે એનો મંજરીને કહેશે
3.4.2 માલવ બોલે છે એનો તેની બહેન મધુને
કહે છે.

3.5 સમાનાર્થ શબ્દો

હિંદુ, ઈશ્વર

તરુલી, પીડા

3.6 લાકડાં સાચા દોષો જોરો

અ. ખોટું

બ. સાચું

ક. ખોટું

ડ. સાચું

દ. ખોટું

અર્પણ

જવાબ-૪

માલવ : એક તાર તરીકે પોતાની નાની બેન
મધુ આરે અપૂર પ્રેમ - બેનને મદદ કરવા મારે
કંઈ પણ કરી શકવા તૈયાર - પોતા પાસે ફૂંડની
કોઈ સંગવડ ન રહ્યા - બેનની લોન ફે
મધુ પાસે પાસે ઉદ્યોગની રકમ ન મળતા
છેલ્લે મંજરીનો દોરો લેવા તૈયાર થાય છે,
પણ પત્નીનો દોરો લેવા મન માનતું નથી
- જ્યારે દત્તાશ ઇબેન ગરમાવા પાસે બેકોઈ
એક પાકીર મળે છે - ઇશ્વરે મદદ ગોળી છે
એમ વિચારી પાકીર ઘરે લાવે - એમાં
બેનના રૂપિયાની સાથે એક ડાગમ, ડાડ
એને સરનામું મળે છે - ડાગમમાં પણ કોઈ
બીજી બેન એના તાર પાસે બેનના રૂ.ની
મોંગળી કરી હોય છે - એના પતિ ને આપરેશન
ના દિવસ તો ગુલ નય એમ હતું -
એવે પોતાની બેન મધુ ને સોનાનો
દોરો લેવી મદદ કરવાનું નાકી કરી
લખેલા એકેસ પાકીર પાછું આપવા
ગય છે. - માલવની પ્રામાણિકતા અહીં
હતી થાય છે.

- આમ જુદા જુદા પ્રસંગો દરમિયાન
માત્ર એક પ્રેમાળ ભાઈ, સંવેદનશીલ
પુરુષ, પ્રામાણિક પુરુષ, કાળજી રાખનાર
પણ અને ઈશ્વરનો ભાક્ષ તરીકે
ભક્તો તરીકે આવે છે

એના ઈરાદામાં આવેલ પરિવર્તન
સોફ્ટસ એક અદ્યતન વ્યક્તિ તરીકેનો
ચિતાર આપે છે.

શ્રાવણ

જવાબ-૫ પદ્ય સમજૂતી (કોઈપણ ત્રણ)

અ. અંગાણે આપનાર ને સાથે ફેલો વર્તાવ
ફરવો વેળેએ ?

- લાત સાંભળીને આકું ન ખેતાં આકું હલાવી

હોંડારો આપવો વેળેએ.

- કવિ દુલા કાગ કહે છે શું એને પાણી પાકે

અને સાથે બેસી જમવે

- એને લખાવતી વખતે જાંપા સુધી એએ

કે બાકું સુધી લખાવવા જશે.

બ. મીરાંબાઈ સમજાવે છે હરિ

એસને કે પ્રભુને શોધવા કયાંય જવાનું જરૂરી

નથી - તમે લગમાં એને ન મેળવી શકો

બેશ બદલીને - સાધુ બનીને એને

શોધશો તો એ કોઈ જંગલમાં નથી બેઠો

એવી જ રીતે તમે કાશીમાં જઈ ગંગાજીમાં

ગદાશો તીર્થ દાગ ફરશો તોયે પ્રભુ ન મળે

પોતા આર્થમાં તો જે પ્રભુના સ્તોત્ર

મૂકતો છે એની અંદર જ પ્રભુ

લસે છે.

ક. કુદરતમાંથી કવિને શું શું ગમે છે ?

જ્યારે આંખાના પૂકો પર એના સુગંધ

ફૂલો આંખા હોય ત્યારે હોયત ત્યો

બેસીને મીઠા રહુકા કરતી હોય તે

ગમે...

જ્યારે સુગંધી ફૂલો ખીલ્યા હોય ત્યાં આવશ્યક
ભિમરા ગુનગુન ઈચ્છાં કરતાં હોય છે તેનું
અનેકું ગુંજન ગમે.
આવું સુંદર દેશ આખી દિરતી માતા બાળે
હસતી હોય એમ લાગે જેવા મુખના
મલહારા ગમે.

અધિવા

5. માણસની જરૂરિયાત કોઈની ?
કાલિ નિરંજનભગત કહે છે કે સંતોષકા મુલ્યન મુલ્ય
રીકાય અને માણી શકાય. માણસને રહેવા માટે
મુલ્યવા માટે કોઈનું બેઠે છે. બે પગ મૂકી શકાય
દિરતી પર, જ્યાં રહાર ચાલી શકાય
દિરતી પર, એટલે કે પોતાની સામાન્ય
જરૂરિયાતો પૂરી થઈ શકે એટલે બસ
છે. માનવીને પોતાની જરૂરિયાતો એકસમી
જ હોય પણ મલેને માનવી. ગમે સંદેશ
આવતા હોય. કદી સાંભળ્યું નથી કે
કોઈને બે પગ હયાં બધારે વચીન
લાઈને એટલે કે મુલ્યન જરૂરિયાતો લઈને
સંતોષી છે, એ સંતોષ હોય નો!

જવાબ-૬ કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના જવાબ

૬.૧ દારને આંગણે આલનાર મહેમાન લગવાન
સમાન કહેવાય તેથી તેની વાત શોભાથી
એણું જોયા વિના એટલે કે એની આલગણા
ઉપર વિના ધ્યાનથી સાંભળવી ગેરે, એ આપણે
એને ઈર્ષ મદદ ન કરી શકતા હોઈએ તો
એવારે કુઃખ તો ન જ લગાડવું ગેરે,
મહેમાન આરે વિદાય લેતાં દોર પારે
પ્રાપ્ત પ્રેમપૂર્ણ દરવાજા સુધી બહાર જઈ
માનભર વિદાય આપવી ગેરે.

૬.૨ કવિ 'દુલાકાગ' કહે છે કે 'મહેમાનગતિ'
એટલે કે દારને આંગણે આલનારનું
સમાન આતિથ્ય નમ્રતાપૂર્ણ, પ્રેમપૂર્ણ
એને કામચલુઈ હોવું ગેરે.
દોડાં ઉદા. આપી સમજાવું જે એમની
વાત કેમ કરીને સાંભળવી ગેરે. આધું
ધુળાવવાને બદલે હોંઠારે આપવો - તેવી
રીતે વિદાયગીરી પણ કેટલા માન સાહિત
કરવી ગેરે.

૬.૩ સમાજાન્યરીતે આપણે એવો મત રાખીએ
કે પ્રાપ્ત મેળવવા હોય તો સંસાર ત્યજી તેની
શોધ કરવા નીકળવું પડે પણ મીરાંબાઈના
મતે પ્રાપ્ત કોઈ વન-વંગાલીમાં રહેતાં જ
નહી. તેવી જ રીતે તમે ભગવાં વસ્ત્રી
ધારણ કરી એને શોધવા બીજે બદો

બાહાર નીકળો એ પછી જોયી વાત છે. ઠીકણ
હકીકતમાં તો પ્રભુ એનાં ભિક્ષુઓના હૃદયમાં
લસે છે તેથી જ તો 'જનસેવા' એ જ પ્રભુઓ

૬.૪ પ-૬ માં કવિની કુદરતનો નિખાર
જુદી જુદી રીતે ગમે છે. જેમકે સવારના
સુંદર વાતાવરણમાં આંખોની ડાહીએ સુગંધ
ફૂલ / મોર આપ્યા હોય એવો આ મોર/ફૂલની
ની સુગંધ પરથી કોયલો કાઠે બેસી મીઠા રહ્યો
ગાતી હોય. જ્યારે સુગંધ ફૂલો ખીલી ઊઠ્યા
હોય ત્યારે ભમરાઓ એની પર બેસી
ગુંજન કરતા હોય. મળે! આખીયે ધરતીમાતા
નું મુખ સૌંદર્ય મલકાતું હોય.
આ બધું જ કવિને ખૂબ ગમે છે.

૬.૫ પ-૬ માં કવિની મુખ્ય સંદેશ છે. લોભ
હોડી સંતોષી બનવાનો.
કુચાવેય નથી બેઠું કે કોઈને ગ્રાહ્ય મારે
એ પગ જેટલી જમીન એને રહેવા, પાપા-
ખીલાની મુલાબત જરૂરિયાતો સિવાય કંઈ
વધુ એવું હોય એ તમારી મુખ્ય જરૂરિયાત
સંતોષાઈ ગય તો પછી વાકિન એ ખોરો
લોભ કે જોયી દોડધામ કરવી ન
બેઠેય.

૬.૬ કાલિયે પંખીઓ આરે પમેનાં ઉપવન / બાગ
હેમેશા ખુલ્લું રાખ્યું છે. પરંતુ પંખીઓને
અનુબંધ બીડ લાગે છે. રંગ રંગે કુદરતી
બીડ લેમના રંગો આરે લેમને હોય છે.
તેથી જ લેમની નજીક જતાં પંખી ઊડી અથ
છે. ત્યારે કાલિ કહે છે કે જમોને એ
એમાં જગાડી કોમ-કુશાગ્રતા લાગે તો
મિલે તમે એમ કરતાં પણ મારા મનમાં તો
જમારા આરે જ રંગ બાગ હેમેશા
ખુલ્લું રહેશે, તમે જ્યાં નિરોતે ઊડી
રીઠશો, રહી રાઠશો.

૬.૭ સુલખિતમાં સમગ્રણું છે -
જ્યારે વાદળો ખૂબ ગરડે ... ચાલાજ કરે ...
ત્યારે વરસાદ લાવતા નથી
જે ફતરો ખૂબ આરે મોરે મિસે ... તે માત્ર
ડાલે પણ કદી કુરજાં નથી
એવું જ અનુબંધું છે કે જે ખૂબ વોલ
તે કદી રાત્રીમાં મુખ આરે બેડાતા નથી
પણ જે કશું બોલતાં જ નથી એ જ
એવે ડામ કરે છે.

૬.૮
અ. સમાનાર્થક
સૂરિષ - ઘરતી, ઘર, જમીન
પાપ - પગ, ચરણ
પંખી - પક્ષી, પિલગ

ઉપવન - લાગ, બગીચો
સંકેત - દુઃખ, તડેલીક
બ. નિરંજન ભગત
ક. ત્રિભુવન વ્યાસ

અધિકાર

જવાબ-૭

મિત્રાણને જ્યારે સૃષ્ટિ બનાવી -
કોઈ માનવી પાસે નામ ન હતા - ચિત્રગુપ્ત
પ્રભુના કહેલા મુનિ મનુષ્યોના પાપ-પુણ્યનો
હિસાબ રાખે છે - પ્રભુ માને છે એમનું
કામ પૂરું થયું - સૂર્ય, ચંદ્ર, નદી નાના,
પર્વતો-ખેતરો, મેદાનો સાગરો પછી
પશુ-પક્ષી અને અને મનુષ્ય
મુશ્કેલી ચિત્રગુપ્તને થઈ - રંગ બધા
મનુષ્યોનો હિસાબ કેમ રાખવો !
મનુષ્યોને એકલીનકા અસંગ કેમ રાખવા;
એરલામાં બહાર દોંધાર સંભવ -
મનુષ્યો એકલીન વિશે ફરિયાદ કર્યા
હોય છે કેમકે કોઈ કહે લાંબા નાકવાળો
- જુદા જુદા સંબોધનોથી જોરાનો થાય છે

જેદાને ઝોળાળવા મુશ્કેલ થયે પડે છે.

અંતે ચિત્રગુપ્ત રસ્તો સૂઝાડે છે - નામ
આપવાનો - ભગવાન સૃષ્ટિ ઘડીને યાદયા છે
અંતે રસ્તો ડાઘી સૂચના આપે છે - મનુષ્યોને
જે હોઈ પશુ, પક્ષી સામે ગળે તે નામ લઈ
તેની પાછી ભાઈ, લાલ, શંકર, કુમાર કે દામ
અંતે મેડી દેવું અને જે શાંત નેચાર થાય તે
આત્મચંદ્ર નામ.

અધિકાર

11.1 મનુષ્યો ખૂબ દાંડા પાકી કોંઘાટ કરતા હોય
દે નેશા ભગવાન વંચી શીડતા નથી ભગવાનને
મનુષ્યો વચ્ચે દાંડાલિયા લાગે છે 'ત્યારે જ
ચિત્રગુપ્ત કહે છે ભગવાન તમે લાંદરા બનાવીને
તરત માગવી બનાવ્યા અંતે દોડું
અંતર્યામીમાં અંતે ગયું છે

11.2 ભગવાને ઘડેલી સૃષ્ટિમાં સૂર્યચંદ્ર, નાદીનાદો,
પર્વતો ને ખેતરો, મેદાનો સાગરો...

લગભગ, હાથ, દાંડા, ઊંર, ગાય, ભેંસ,
લાદ, સિંદ, હાથ, દાંડા, ઊંર, ગાય, ભેંસ,
દરુ, શિયાળ, લાંદરાં, કૂતરાં બિલાડી, ઉંદર,
પોપર, રાહલાં, પતંગિયા ને કીડીચંકોડી
જીવજંતુઓ, પ્રાણીપક્ષીઓ અને અંતે
મનુષ્યો
અંતે સુંદર અને વિવિધતાં
તરેલી સૃષ્ટિ -

૮.૩ ચિત્રગુપ્તનો ચોપડો યુગોના યુગો સાથે –
એના કાગળ સૈરસ - બાંધણી મજબૂત
જેમાં પૃથ્વીપરના પ્રાણીઓનાં પાપપુણ્યનો
હિસાબ રાખવાનું કહેલું થઈ પડે.

૮.૪ ખરો, ખોટો વાક્યો જણાવો.
ક. ખોટું
ખ. ખોટું

૮.૫ પૂર્વાચર સંબંધ

૧. ચિત્રગુપ્ત બોલે છે અને સ્વર્ગમાં ચલાવેલા
માનવીઓને કહે છે. - જ્યારે મારાસો ઘોંઘાટ
કરે છે અને ચિત્રગુપ્ત આ નકલીશ ભગવાનને
જણાવે છે એ આ અધરું છે, હું હોઈ
ગમ્ભીરને ઓળખી/ જુદા પાડી શકતો નથી ત્યારે
તેના કહેલોમાં નામ પાડવા એવું નક્કી થાય.
૨. ભગવાન બોલે છે અને ચિત્રગુપ્તને કહે છે.
જ્યારે નૈવર આપી માનવીઓને જુદાં પાડવા
મુશ્કેલ થાય છે ત્યારે ચિત્રગુપ્ત ઉપાય બતાવે
છે કે આપણે માનવીઓનાં નામ પાડીએ

૮.૬ વિરોધી શબ્દો.

બહાર
પૂણ્ય
ખરાબ, ગંદું
મૂના
પાછળી

Total: 70 marks